

THE DEVELOPMENT OF REPUBLIC OF MOLDOVA'S TOURISM POTENTIAL

DEZVOLTAREA POTENȚIALULUI TURISTIC AL REPUBLICII MOLDOVA

Alina SUSLENCO¹

Abstract

The basic elements of development and capitalisation of the tourist potential of Moldova were analysed in the present paper. Moreover, special attention was paid to the research of the tourist potential of the northern region of Moldova. Thus, both the natural and the anthropic potential of the northern region of the Republic of Moldova were analysed. In this context, a number of research methods have been used to substantiate the research, such as: analysis, synthesis, induction, deduction, abduction. In conclusion, we mention that the tourist potential of the northern region of the Republic of Moldova is a vast one, which includes both valuable natural tourist attractions that are worth to be discovered by tourists, as well as anthropic objectives attracting the attention of tourists and contributing to the formation of anthropogenic potential of the northern region. But, as a result of the analyses, the need to develop the tourist potential of the northern region is noticed in order to polish the crystals of the natural attractions that form the image of the region's potential.

Key words: *tourism potential, tourism, tourist attractions, anthropic potential, natural potential*

1. Introducere

Potrivit Strategiei Turismului a Republicii Moldova 2020 în Republica Moldova există peste 15 mii atracții turistice antropice și de asemenea peste 300 arii naturale care pot fi valorificate de către turiștii care sosesc în Moldova. În Moldova au fost găsite mii de stațiuni preistorice, aproximativ 400 seliști din perioada cucuteni-tripoli. Pe lângă aceasta există în jur de 50 horodiști fortificate antice, peste 500 seliști medievale, multe cetăți medievale din pământ, 6 cetăți medievale din piatră, peste 1000 monumente de arhitectură, circa 50 mănăstiri ortodoxe [11]. Patrimoniul dat al Republicii Moldova este relativ uniform dispersat pe teritoriul național, este unul interesant pentru a fi valorificat de către turiștii străini care doresc să descopere Moldova ca destinație turistică.

2. Dezvoltarea potențialului turistic al Republicii Moldova

Regiunea de Nord a Republicii Moldova este poziționată în partea de sud-est a Europei. Ea se învecinează cu România la Vest, cu Ucraina la Nord și Est. Suprafața totală a Regiunii de Nord a Republicii Moldova este de 10.014 km ceea ce formează 29,6% din din toată suprafața țării [15].

Regiunea de Nord a Moldovei include municipiul Bălți și 11 raioane dintre care: Briceni, Edineț, Dondușeni, Drochia, Fălești, Florești, Glodeni, Ocnița, Rîșcani, Sângerei, Soroca. Cea mai mare parte dintre populația regiunii locuiește în localități medii de aproximativ 5000 locuitori, 20% locuiește în sate și orașe de 15 000-20 000 locuitori. Ponderele orașelor în regiunea de nord este de 32%. Principalul centru economic din Regiune este orașul Bălți, care este un centru cultural, economic, științific. Alături de acest centru mai există încă doi poli importanță precum Edineț și Soroca [15].

Cooperarea pentru o regiune de dezvoltare este un element de bază de aceea regiunea de Nord a Republicii Moldova participă la 3 euroregiuni: Euroregiunea „Siret-Prut-Nistru”, Euroregiunea „Prutul de Sus” și Euroregiunea „Nistru” care contribuie la intensificarea relațiilor cu vecinii, cu România și Ucraina. Existența acestor euroregiuni ajută regiunea la detectarea problemelor și evident, cu ajutorul eforturilor consolidate ajută regiunea la soluționarea lor.

¹ Lect. univ. dr., Catedra de Științe Economice, Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului, Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți, Republica Moldova, alina.suslenco@yahoo.com

Potențialul turistic al regiunii de nord a Moldovei este unul impresionant existând atât o serie de obiective turistice și un potențial turistic natural și antropic.

În continuare vom face referire și o analiză a potențialului turistic natural din regiune.

Dacă e să ne referim la potențialul natural al regiunii de nord atunci un prim element care necesită analizat este relieful regiunii de nord. *Relieful regiunii* de nord a Moldovei, în mare parte, reprezintă o câmpie deluroasă, puternic dezmembrată de văi, cu o înclinație generală din nord-vest spre sud-est.

Potrivit Strategiei de dezvoltare a regiunii de nord a Moldovei, din punct de vedere peisagistic regiunea de nord face parte din zona de silvostepă, în cadrul căreia se deosebesc trei regiuni fizico-geografice:

- Regiunea Podișurilor și Câmpiilor de Silvostepă a Moldovei de Nord;
- Regiunea Câmpiilor și Dealurilor de Stepă a Moldovei de Nord;
- Regiunea Podișului Codrilor [15].

Dacă facem referire la *clima din regiunea de nord a Moldovei*, atunci trebuie să menționăm că este de tip continental, cu veri călduroase și secetoase și cu ierni reci.

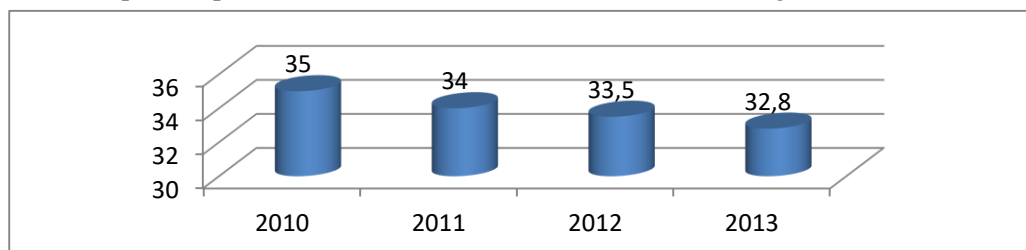
Analizând *rețeaua hidrologică* din cadrul regiunii de nord a Moldovei, observăm că regiunea este traversată de cursuri de apă aparținând bazinelor hidrografice ale râurilor Nistru și Prut. În cadrul regiunii de nord își are începutul râul Răut care are o lungime totală de 300 km.

Tot la acest capitol trebuie să menționăm că circa 50% din populația Republicii Moldova nu are acces la apă potabilă de calitate, iar aproape 60% este aprovizionată cu apă prin sistemul descentralizat, izvoare și fântâni [15].

Captarea apei din obiectivele acvatice naturale în toate cele 12 unități componente ale Regiunii a scăzut de la 35 la 34 și apoi la 33,2 milioane m³ pe parcursul anilor 2010-2012.

Datele sintetice sunt redată în figura 1.

Figura 1. Captarea apei din obiectivele acvatice natural în cadrul Regiunii de nord a Moldovei

Sursa: elaborat de autor în baza datelor

Din cadrul figurii 1, se poate observa o reducere continuă a apei captate din regiune de la 35 m³ în 2010 la 32,8 în anul 2013.

Analizând și *flora și fauna* din cadrul regiunii de nord a Moldovei, observăm că din punct de vedere biogeografic, flora și fauna regiunii de nord este specifică zonei de câmpie cu o mare diversitate de plante și animale.

În conformitate cu Legea nr. 1538-XIII din 25 februarie 1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat (FANPS), Republica Moldova dispune de 307 arii protejate de stat, care include următoarele categorii de obiecte și complexe naturale: rezervații științifice, parcuri naționale, monumente ale naturii, rezervații naturale, rezervații peisajere, rezervații de resurse, arii cu management multifuncțional, rezervații ale biosferei, grădini botanice, grădini dendrologice, monumente de arhitectură peisajeră, grădini zoologice, zone umede de importanță internațional [15].

La moment, în Republica Moldova cota suprafețelor protejate constituie 4,65% din teritoriul țării, ceea ce este insuficient pentru asigurarea unui echilibru stabil al funcționării ecosistemelor naturale și conservarea diversității biologice în ele.

În funcție de datele analizate, putem menționa faptul că în Regiunea de Nord suprafața totală a ariilor naturale protejate de stat constituie 20 %. Din analiza cotei parte a suprafețelor și tipurilor

de categorii de arii natural protejate din regiunea de nord pune în evidență că cea mai mare suprafață de arii naturale protejate o are raionul Dondușeni (de pe contul zonei umede), însă cele mai diverse categorii le ontrunesc raioanele Briceni și Sângerei, pe teritoriul cărora sunt amplasate respectiv 7 și 6 categorii de arii protejate. Cu toate că suprafața ocupată de ariile protejate în raionul Glodeni este relativ mare, aici constatăm doar 2 categorii de arii protejate: Rezervații științifice adică Pădurea Domnească, cu 6032 ha și Monumente ale naturii geologice și paleontologice așa ca Cheile Butești și Stâncă Mare ce ocupă 110 și 105 ha. Însă raportul cantitativ nu reflectă modul de repartizare a categoriilor de arii protejate în Regiune.

Dacă e să facem o analiză a parcurilor din Regiunea de Nord a Moldovei, atunci trebuie să constatăm că din cele 34 de parcuri, doar 11 sunt luate sub ocrotire în calitate de monumente de arhitectură peisagistică (Legea nr. 1538-XIII privind fondul ariilor naturale protejate de stat), iar altele 22, grație edificiilor boierești, sunt luate sub ocrotire on cadrul Legii nr.1530-XIII privind ocrotirea monumentelor. Pe de altă parte, 8 obiecte – parcurile din satele Pavlovca, Țaul, Brânzeni, Cuhureștii de Sus, Temeleuți, Cubolta, vila Mândic și parcul „Poienița însoțită”, s. Miciurin, r. Drochia au statut dublu de ocrotire [15].

Tot aici, trebuie de remarcat faptul că peste 70% din suprafața teritoriului este ocupată de terenurile arabile, pe când suprefețele ocupate de păduri este de 8,8% din tot teritoriul regiunii de nord.

Dacă analizăm procentul de împădurire a Regiunii de Nord (8,8%), constatăm că este un procent foarte mic în comparație cu procentul optim de 20%. Pentru a asigura procentul optim ecologic, social și economic, este extreme de necesar de a împăduri încă 111976,0 ha. Cel mai mic procent de împădurire este în raionul Drochia (3%), municipiul Bălți (6%), Florești (6,2%), Râșcani (6,5%), iar cele mai împădurile sunt raioanele Glodeni (13,9%), Ocnîța (12,8%), Briceni (11,5%), Fălești (11,0 %) și Sângerei (10,7%), dar care nu ating procentul optim.

Tablelul 1. Suprafața terenurilor acoperite cu pădure și vegetație forestieră

Nr.crt.	Municipiu/Raion	Suprafața		Suprafața terenurilor acoperite cu pădure și vegetație forestieră, ha	% de împădurire
		ha	%		
1.	Bălți	7800,6	0,8	466,7	6,0
2.	Briceni	81444,2	8,1	9386,6	11,5
3.	Dondușeni	64412,5	6,4	5061,4	7,9
4.	Drachia	99991,5	10,0	3047,0	3,0
5.	Fălești	107259,6	10,7	11812,4	11,0
6.	Edineț	93291,6	9,3	7954,8	8,5
7.	Glodeni	75417,8	7,6	10504,3	13,9
8.	Florești	110819,0	11,1	6853,8	6,2
9.	Sângerei	103370,5	10,3	11046,3	10,7
10.	Rîșcani	93602,9	9,3	6063,3	6,5
11.	Ocnîța	59747,0	6,0	7652,9	12,8
12.	Soroca	104299,0	10,4	8465,4	8,1
Total		1001456,2	100,0	88314,9	8,8

Sursa: elaborat în baza datelor BNS

Ajungând la *resursele solului* din cadrul Regiunii de Nord a Moldovei trebuie să remarcăm faptul că resursa naturală de bază, fundamentală care reprezintă și o bogăție a regiunii sunt solurile cu bonitate înaltă, care oferă posibilitatea de a obține recolte înalte la culturile tehnice agricole.

Făcînd o analiză de ansamblu a potențialului turistic din cadrul Regiunii de Nord a Moldovei, trebuie să evidențiem faptul că acest potențial este unul foarte valoros și impresionant. Resursele turistice ale Regiunii de Nord ale Moldovei sunt divizate în resurse turistice de origine naturală și antropică, dar fiecare dintre resursele respective sunt atractive din punct de vedere cantitativ, structural și calitativ.

Regiunea de nord a Moldovei are și o gamă variată de structuri de primire pe care le utilizează pentru primirea turiștilor care doresc să se odihnească, călătorească în cadrul regiunii. Structura de cazare a regiunii este una diversă incluzînd hoteluri, moteluri, pensiuni turistice,

structuri de întremare, tabere de vacanță care sunt utilizate de turiștii care vizitează și călătoresc prin cadrul regiunii.

La nivelul anului 2014 Regiunea de Nord a Moldovei deținea o capacitate de cazare de 5019 de locuri-pat, plasându-se pe locul 3 în plan național, după mun. Chișinău și regiunea de centru ce reprezintă 18% din totalul capacității de cazare naționale [16].

Trebuie de remarcat faptul că cea mai mare pondere din capacitatea de cazare este deținută de hoteluri (49%) și tabere de vacanță pentru copii (40,6%). Un important potențial îl dețin pensiunile turistice (6,8%) [15].

Pentru a reda aceste date și mai detaliat și în scopul analizei lor aprofundate, vom prezenta în anexa 7, structura de cazare turistică a regiunii de nord pe orașe. Din analiza datelor concentrate în cadrul acestui tabel, se poate observa faptul că în Bălți există pentru turiștii care vizitează acest municipiu 320 de camere în anul 2015 în creștere cu 25 de camere în comparație cu anul 2011 când erau la dispoziția turiștilor doar 295 de camere. O creștere se observă și la numărul de locuri-pat în municipiu. Această creștere este una modestă de la 747 de locuri-pat în anul 2011 la 791 de locuri pat în anul 2015. Considerăm aceste locuri disponibile insuficiente pentru turiști deoarece dacă se dorește o intensificare a fluxurilor turistice atunci va fi nevoie de a forma o structură de cazare turistică consolidate, cu condiții prielnice pentru turiștii care vizitează regiunea.

Creșteri a numărului de camere disponibile se atestă și în celelalte orașe din cadrul regiunii. Astfel, o creștere ușoară se observă și în orașul Rîșcani de la 46 de camere în anul 2011 la 50 de camere în anul 2015. Creșteri, se mai observă și în Dondușeni, Glodeni. Dar, în unele orașe din regiune se observă reduceri a numărului de camera și a locurilor pat puse la dispoziția călătorilor. Astfel, putem menționa că o scădere drastică a numărului de camere disponibile se observă în Ocnița de la 45 de camere în 2011 la 25 de camere în 2015. Același lucru se observă și în Fălești, unde numărul de camera s-a redus de la 80 de camera în anul 2011 la 51 în anul 2015.

În unele orașe din regiune, pentru perioada analizată 2011-2015 se observă o menținere a numărului de camere disponibile pentru cazarea turiștilor. Acest lucru se observă în orașele Glodeni unde în perioada 2011-2015 se mențin 74 de camere disponibile turiștilor, Ocnița cu 45 de camera disponibile, Briceni cu 32 de camere disponibile.

Acest lucru este unul trist deoarece se observă că autoritățile nu au resurse și nici motivație de a îmbunătăți baza structurală a unităților de cazare din cadrul Regiunii de Nord deoarece fluxurile de turiști cazați în unitățile de cazare este unul redus, fapt ce îngreunează creșterea atractivității regiunii deoarece multe dintre unitățile de cazare din regiune nu dispun de condiții necesare, prielnice pentru turiștii străini care doresc să se odihnească în condiții bune, beneficiind de tot ce au nevoie pentru a petrece vacanța în Moldova.

Făcând o analiză a potențialului turistic al Regiunii de Nord putem afirma faptul că majoritatea zonelor de protecție a monumentelor naturale și antropice nu sunt amenajate pentru turiști, iar deținătorii legali locali nu au un plan de amenajare turistică. Pe lângă aceasta s-a observat că marea majoritate a atracțiilor turistice din zonă nu dispun de locuri de cazare. În preajma celor mai interesante locuri nu există nici pensiuni nici vile, nici apartamente. Deci, turiștii chiar dacă doresc să viziteze anumite locuri nu au unde dormi, unde se odihni și lua masa.

Pădurea Domnească din Regiunea de Nord este cea mai mare rezervație științifică din Moldova, aflată în lunca Prutului de Mijloc. Suprafața totală a rezervației este de 6032 ha. Suprafața pădurilor din cadrul acesteia constituie 3054 ha sau 52% din totalul suprafeței ei. Majoritatea pădurilor sunt alcătuite din stejar - 17,7%, plop-alb - 17,8% și salcie albă - 6,3%. Rezervația adăpostește peste 79 specii de plante rare.

Parcul Țaul, din satul Țaul, cu o suprafață de 46 ha. Colecția botanică cuprinde circa 150 de specii, din care aproximativ 100 sunt exotice. Parcul adăpostește acum aproximativ același număr de specii de animale ca la începutul secolului al XX-lea, însă în număr mai mic. Aici pot fi văzute căprioare, rațe și lebede albe. Parcul din apropierea satului Rediul Mare, cu o suprafață de 10 ha, alcătuit din 4 poieni. Parcul cuprinde diverse specii de foioase, 26 specii și forme de arbori și

arbuști, printre care și castanul porcesc, arțari argintii, stejari pedunculați, plopi albi. o Parcul din Mondoc, la 4 km de satul Mondoc și 7 km de satul Cotova, cu o suprafață totală de 16,4 ha. Parcul se remarcă prin o colecție de specii florale și dendroflorale rare și valoroase pentru o întreaga țară. Parcul este format din 15 alei, 5 izvoare, 3 lacuri și 2 pâraie mici.

3. Concluzii

Regiunea de Nord a Moldovei dispune de un patrimoniu turistic valoros. Dar totuși trebuie să recunoaște faptul că acest patrimoniu turistic și potențial turistic atât cel natural cât și cel antropoc rămâne încă slab valorificat.

Dacă analizăm Strategia de dezvoltare a Regiunii de Nord, atunci trebuie să menționăm că dezvoltarea unei infrastructuri de turism adecvate, crearea unor trasee turistice naționale și internaționale, promovarea activă a obiectivelor turistice din zonă, ar permite de atras numeroși turiști din țară și din străinătate, contribuind la sporirea avantajelor competitive ale regiunii [28].

Aceste imperative apar deoarece noi cu toții conștientizăm faptul că nivelul de atracție și gradul de vizitare a destinațiilor turistice dintr-o anumită regiune depind în mare parte de posibilitățile de amenajare a lor și de existența unei infrastructuri adecvate pentru odihna turiștilor.

Bibliografie

- 1) Legea cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova nr. 352 din 24.11.2006. In: Monitorul Oficial din 02.02.2007, nr. 14-17.
- 2) Strategia de dezvoltare a turismului din Republica Moldova 2020.
- 3) Hotărârea Guvernului nr. 305/2001 privind atestarea și utilizarea ghizilor de turism.
- 4) Hotărâre cu privire la aprobarea Normelor metodologice și criteriilor de clasificare a structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare și de servire a mesei. Nr. 643 din 27.05.2003. Publicat: 06.06.2003 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 99-103/68.
- 5) Ordin nr. 1.096/2008 pentru aprobarea Normelor metodologice privind acreditarea centrelor naționale de informare și promovare turistică, publicat în Monitorul Oficial nr. 658 din 18.09.2008.
- 6) Hotărârea de Guvern nr. 20/2012 privind aprobarea Programului multianual de marketing și promovare turistică și a Programului multianual de dezvoltare a destinațiilor, formelor și produselor turistice, publicat în Monitorul Oficial nr. 43 din 18.01.2012.
- 7) Norme metodologice din Moldova privind instituirea, parobarea și înregistrarea rutelor turistice, 02.02.2015.
- 8) Albu, R.G. Managementul dezvoltării turistice durabile la nivel regional. Teorie și aplicații. Brașov: Infomarket, 2005.
- 9) Bacal, P.; Cocoș, I. Geografia turismului,. Note de curs. Chișinău: ASEM, 2012.
- 10) Butnaru, G.-I. Managementul activităților de turism. Iași: Tehnopress, 2012.
- 11) Căndea, M.; Simon, T.; Bogdan, E. Patrimoniul turistic al României. Note de curs. București: Universitară, 2012.
- 12) Comănescu, L. Potențialul turistic natural al României. București: CREDIS, 2011.
- 13) Niță, V. Managementul serviciilor de cazare și catering. Iași, Tehnopress, 2004.
- 14) Niță, V.; BUTNARU, G.-I. Gestiune hotelieră. Iași, Tehnopress, 2005.
- 15) Strategia de dezvoltare regională Nord, 2020 [online]. Disponibil: <http://adrnord.md/pageview.php?l=ro&idc=230> (accesat 03.08.2017)
- 16) Zonele turistice din Republica Moldova [online]. Disponibil: < <http://travelblog.md/attractii-turistice-din-republica-moldova/>> (accesat 03.08.2017)
- 17) Biroul național de statistică a Republicii Moldova [online]. Disponibil: www.statistica.md (accesat 05.08.2017)
- 18) Organizația Mondială a Turismului [online]. Disponibil: <http://www2.unwto.org/en> (accesat 03.08.2017).